

Poštnina pavšalirana.

Leto XXII

Šoli, mladini
in učiteljstvu!

Slovenski Učitelj

Glasilo jugoslovanskega
krščanskega učiteljstva

Urednik
Fort. Lužar

Vsebina:

Duh sedanjega časa in njegov vpliv na vzgojstvo. M. Heric	105
Ob 400 letnici velikega pedagoga. A. Čadež	108
Iz moje beležnice. Janko Polak	110
Za narodno jedinstvo. T. Jedrlnič	112
Kultura in književnost	114
Društvena in stanovska kronika	116

1921
Številka 7

SKLAD SLOMŠKOVE ZVEZE.

Fatur Apolonija, učiteljica	K 20
Polak Janko, nadučitelj	» 20
Polak Marija, učiteljica	» 20
Hrovat Rafaela, učiteljica	» 20
Zorc Frančiška, učiteljica	» 20
Stiene Hermina, učiteljica	» 10
Majer Marijana, učiteljica	» 20
Rot Antonija, nadučiteljica	» 30
Andrejčič Ema, učiteljica	» 30
Mikuš Lina, učiteljica	» 180

Skupaj . . . . K 370

Današnji izkaz . . . . . K 370—

Prej izkazanih . . . . . » 4409-90

Skupaj . . . . K 4779-90

V Ljubljani, dne 1. julija 1921.

Rožna ulica 41.

A. Pirc.

NEKATERE IZPREMEMBE GLEDE USPOSOBLJENOSTNEGA IZPITA ZA LJUDSKE ŠOLE IN SPREJEMNI IN ZRELOSTNI IZPITI NA UČITE- LJIŠČIH.

A.

Člen II., odstavek 3, alineja 4, naredbe avstr. ministrstva za uk in boogočastje z dne 31. julija 1886, številka 6033, se ukinja ter se glasi:

»Petje in telovadba se prištevata predmetom usposobljenostne preizkušnje, ki so obvezni za vse učitelje in učiteljice. Kandidati (kandidatkinje), ki so v času od zrelostnega izpita do preizkušnje učne usposobljenosti vsled bolezni, nesreče itd. ali med vojno (invalidi) postali nezmožni za pouk v telovadbi ali glasbi, se smejo na posebno prošnjo, opremljeno z uradnim zdravniškim izpričevalom, po višjem šolskem svetu oprostiti usposobljenostne preizkušnje iz omenjenih predmetov.«

B.

1. Člen 14, odstavek 3, naredbe avstrijskega ministrstva za uk in boogočastje z dne 31. julija 1886, številka 6031, in naredba istega ministrstva številka 21.956 z dne 15. decembra 1887 se razveljavljata ter nadomeščata z nastopnim besedilom:

»Vse kandidate (kandidatkinje), ki so prebili sprejemni izpit za učiteljišče, mora preiskati šolski zdravnik. Ta se ravnaj po pravilniku, ki ga sestavi zdravstveni odsek za Slovenijo v Ljubljani in ki določi bolezni, izključujoče učenca ali gojenca (učenke ali gojenko) od učiteljskega stanu. Učiteljski zbor sklepa o sprejemu na podstavi sprejemnih izpitov in poročila šolskega zdravnika. Zdravstveni razlogi odklonitve naj se prosilcu (prosilki) naznanijo.«

2. Člen 64, odstavek 31, iste naredbe, ki se nanaša na zrelostne izpite kandidatov (kandidatkinj) z izpričevalom srednje šole, se dopolnjujejo s tem-le vstavkom:

»Izprašati pa se morajo brezizjemno iz teorije, terminologije in posebno metodike telovadbe, petja, risanja in glasb.«

V Ljubljani, dne 14. junija 1921.

Deželna vlada za Slovenijo.

Poverjenišvo za uk in boogočastje.

Vodja poverjenišva: dr. Skaberné s. r.

SLOVENSKI UČITELJ

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA KRŠČANSKEGA UČITELJSTVA

LETO XXII.

LJUBLJANA, 15. julija 1921.

ŠT. 7.

Duh sedanjega časa in njegov vpliv na vzgojstvo.

Matija Heric.

S problemom vzgoje se pečajo tudi danes mnogi možje, baš so njih nazori premalo jasni in določni. Zvečine smatrajo vzgojo kot nek poklic, kot neko delo, ki je zanj sposoben vsak, če se je v dotičnih šolah potrebnega naučil in se v pedagoški praksi kolikor toliko izvežbal. Baš je vzgoja pravzaprav celo kaj drugega.

Znani izrek Goethejev »Matere bi lahko vzgojene otroke rodile, ko bi bile same prej vzgojene«, in stari pregovor »Kakor so delali in delajo stari, tako počenjajo mladi«, nam jasneje pojasnjujeta bistvo vzgoje, nego marsikatera učena razprava.

Vzgoja v daljšem pomenu besede ni nič drugega, ko prehajanje lastnosti bivšega in sedanjega rodu na bodočega, odraslih ljudi na mlade se še razvijajoče. Vzgoja se vrši ponajveč brez našega vedenja, brez naše volje. Mladine ne vzgajamo toliko po zavednih, dobro premišljenih odredbah, kolikor potem, kar samismo, mislimo, govorimo in delamo.

Otrok sprejema vse, kar vidi v svoji okolici na ljudeh in drugih stvareh. Po tej poti prihaja v dušo posameznega otroka veliko in majhno, dobro in slabo, vzpodbujajoče in zadržujoče in se pretvarja po osebnosti njegovega bistva. Tako sprejema človek dobro in hudo po samem občevanju, po vzgledu. In kjer ni istinitega vzgleda, malo ali nikakega občevanja, tam morajo vse to nadomeščati misli in dejanja beležena v knjigah. Tako vzbujajo junaki, n. pr. Martin Krpan v dečkih še dandanes srčnost in smisel za žrtve, vžigajo življenske slike velikih mož v otroku speče nagibe in moči. A tudi hudo si prisvoji otrok po tej poti. Od osebnosti posameznega otroka je odvisno, ali v njegovi duši silneje učinkujejo dogodki in pojavi njegove okolice, ali svet, ki mu ga je po čtivu ustvarila domišljija. V obeh slučajih eden in isti psihološki tok: vpliv vzgleda, občevanje z ljudmi, z istinitimi in mišljenimi, ki otroka brez njegove volje potegne s seboj.

Kaj nam torej pomagajo namerne vzgojne odredbe, s katerimi strahujemo otroke nekaj uric na dan, ko pa jih dan za dnevom silno pačijo slabi vzgledi njihove okolice!

Otrok, ki je zaradi netočnosti, nesnažnosti, malomarnosti, kajenja, uživanja alkoholnih pijač grajan in kaznovan, bo te opomine samo toliko

upošteval, kolikor se ujema živi vzgled grajajočega in kaznujočega z njegovimi vzgojnimi odredbami. Drugače ostanejo vse te odredbe ne le brez uspeha, marveč učinkujejo celo nasprotno.

To kratko pojasnilo bistva vzgoje v daljšem pomenu se mi je zdelo potrebno v razumevanje, da so v takih vzgoji sovražnih, družabnih razmerah, kakršne nam je zapustila dolgotrajna vojna, nemogoči oni vzgojni uspehi, ki bi jih v normalnih časih lahko dosegli.

Oglejmo si današnji svet, življenske okoliščine, kakor nam jih v trajni spomin pušča vojna!

Veliki narodi popolnoma zanikajo na škodo prosveti in svobodi majhnih narodov ono zdravo svetovno naziranje, osrečujoči moralizem, ono Kristusovo moralo, ki goji ljubezen do bližnjega, uči, da ima posamezna človeška duša svojo vrednost, ki čisla in ovažuje najskromnejšo osebnost in najvišje cení pravičnost, čistost in dobrotno mišljenja. In prav ta nravna prosveta krščanstva bi zajamčila nam vsem in tudi podjarmljenim Jugoslovanom svobodo, ki nam gre po božjem in človeškem pravu. To je ona skozi stoletja neizpremenjena, narode prešinjajoča morala, ki jo je velepomembno označil globoki mislec Goethe povodom nekega razgovora z Eckermannom 11. marca 1832, rekoč: »Mag die geistige Kultur nur immer fortschreiten, mögen die Naturwissenschaften in immer breiterer Ausdehnung und Tiefe wachsen, und der menschliche Geist sich erweitern, wie er will, über die Hoheit und sittliche Kultur des Christentums, wie es in den Evangelien schimmert und leuchtet, wird er nicht hinauskommen.«

Napram tej prosvetni morali pa se še hujše nego pred in med vojno šopiri ono svetovno naziranje, ona morala, ki jo je prvi zastopal Aristotel. Zadobivši svetovni pomen, so jo potem gojili stari Rimljani, za njimi v prvi vrsti Francozi, Angleži in Nemci. Ta prosvetna morala sicer stavi pojem prosvete v središče, baš imajo v nje smislu samo veliki, mogočni narodi pravico, gojiti času primerno prosveto, ki jo seveda razširjajo tudi med majhnimi narodi; a manjšinskim narodom odreka ta morala vsako pravico do lastnega jim ugajajočega kulturnega dela, do samostojnosti in obstanka. Žrtev te sovražne kulturne morale so danes podjarmljeni koroški in primorski Slovenci.

To kruto svetovno naziranje je že od nekdanj rodilo brezmejni pohlep po pridobivanju. Veliki narodi so vedno tekmovali med seboj in zavidali oni narod, ki je jel druge prekašati v prometu, trgovini itd.

Treba je bilo samo malo povoda in vnel se je boj. In prav nesrečno svetovno vojno je deloma zakrivil pohlep Nemčije po nadvladi nad Slovani, deloma jo zanetila zavist dveh velesil, tekmecev na morju in tretje velesile, da dobi nazaj Alzacijo in Lotarinško.

Tekom te grozovite vojne se je človeški um in sicer v eni smeri razvil tako mogočno, da je n. pr. v tehniki delal čudeže. Saj še danes na polju tehnike izumitelji raznih strok naraščajo, kakor glive po dežju. Marsikateri pride k oblastvom s prošnjo za patent, a izvé v svoje veliko raz-

očaranje, da je isto novost iznašel že nekdo drugi pred njim. Nemci so pred kratkim celo bili prisiljeni napovedati boj izumiteljem. Čim bolj se je tekom vojne negoval um, tem manj ali celo nič se ni izobraževalo in blažilo srce!

Veliko bi se lahko storilo za prosveto, ko bi se vse v strašni vojni uničene vrednote uporabile zanjo! Vsa Evropa bi bila pravcat paradiz — in sedaj je pusta in prazna v materialnem in polna gorja v duševnem oziru.

Še huje nego med vojno se danes šopiri »dobičkolovstvo, tihotapstvo, verižništvo, brezvestnost, prekanjenost, rafinirana čutnost, divji boj za obstanek, pijančevanje in uživanje, mrznja do dela in ž njo tatinstvo, ki žalibog narašča tudi med mladino.« (Dr. K. Ozvald: Smernice novega življenja.)

Kdo ne pozna odurnih tipov človeškega pokolenja, ki jim pravimo vojni dobičkar, tihotapec, verižnik? Ali niso to nevarni sovražniki državi, najhujši vampirji naroda? Ponajveč so se razvili med vojno in so za prevrata dosegli vrhunec svojega oderuškega početja. Koliko ima na vesti marsikateri bivši zaposlenec pri skladiščih in zalogah, ki si je kar čez noč nakopičil ogromno premoženje!

Kolikokrat so doma preklinjali ogoljufani ljudje te nepoštenjake! Otroci so take kletve slišali. Izvedeli so tudi vzrok, da je oče ali starejši brat verižniku ali tihotapcu predrago plačal slabo blago in se zaradi tega čutil ogoljufanega. Kar namah so otroci novico raznesli med svoje součence. Nato so skupno o tem dogodku modrovali, češ, da je menda nekaterim ljudem le dovoljeno, druge opehariti, če se le dadó.

In v takih mladinski vzgoji sovražnih okolščinah naj ljudska šola uspešno reši vzgojno nalogo! Do sel daleč od mest in trgov po dobičku hlepeči nenasitneži navadno niso prišli. Obče je po teh krajih ljudstvo še pošteno in delavno. Neko mrznjo do dela opažamo le pri nekaterih bivših vojaki, ki jih je vojna popačila. Drugače pa vsi odrasli vestno opravljajo svoja kmetijska dela. Otroci staršem pomagajo in samotvorno sodelujejo, kratko: otroci se vzgojujejo. Smelo trdimo, da so zdrave gospodarske okoliščine že od nekdanj prava podlaga npravnemu življenju na kmetih. Slično se vzgojujejo otroci rokodelcev in obrtnikov po mestih in trgih, kjer ni tovarn. Vendar ovira vzgojo kmetijskega naraščaja napačno mnenje nekaterih kmetijskih ljudi, da jedó drugi stanovi boljši kruh, nego kmetijski, da imajo drugi stanovi večjo veljavo nego kmetijski. To napačno naziranje so še povečale vojne razmere, ker so tu pa tam med vojno kmetijski sinovi postali častniki in drugi dosegli imenitno službo v kaki drugi stroki. Zato si prizadevajo kmetijski starši, posebno matere, spraviti svojega sinka do boljšega kruha. V to svrhu ga pošljejo v srednjo šolo. A nekateri teh nima veselja do uka; zato predčasno izstopi ter si poišče poklic, ki mu ugaja, drug pa se izpridi. Zopet drug pa po dovršenih študijah nastopa staršem ugajajočo službo, a je vse svoje življenje nesrečen, ker je bil prisiljen k poklicu, ki je njegovi osebnosti neprimeren.

V odpravo te vzgojne napake je treba vzajemnega delovanja šole z domom. Ob danih priložnostih je na vzgledih iz vsakdanjega življenja starše prepričati, da je kmetski stan tako potreben in častljiv, kakor drugi stanovi, in da je vsak človek, bodisi tega ali onega stanu, lahko srečen, ako le zvesto izpolnjuje svoje stanovske dolžnosti.

(Dalje prihodnjič.)

Ob 400 letnici velikega pedagoga.

A. Čadež.

Ko je bil rojen »drugi apostel Nemčije« — kakor imenujejo po pravici Petra Kanisija — je divjala po nemških pokrajinah z vso silo vihra proticerkvene revolucije. Malo dni pred rojstvom Kanisijevem (* 8. maja 1521) je bil Martin Luther poklican v Worms, da bi se v zboru poslancev zagovarjal radi svojega krivoverstva, a je zaupajoč na zaščito številnih zagovornikov drzno zaklical: »Ne morem in ne maram ničesar preklicati.« Med veljaki, ki jih je božja previdnost poklicala, da so z delom za krščansko prosveto popravljali strahovito škodo, povzročeno po protestantovski povodnji, stoji Peter K a n i s (Kanisius) na prvem mestu. Kakor drugi bistroumni in za dobro vneti možje onega časa, je tudi Kanisij dovolj zgodaj uvidel, da se bo dala poplava lažireformacije zavreti le s t e m e l j i t o v z g o j o u č e č e s e m l a d i n e i n p a s t e m, če se p o v z d i g n e i n o k r e p i v e r s k o - n r a v n o ž i v l j e n j e v l j u d s t v u. V tem zmislu je bilo tudi zasnovano vse njegovo mišljenje, življenje in delovanje.

Predvsem se je trudil Kanisij, da pridobi olikane stanove za katoliško življenje. V ta namen se je posvetil z neumorno marljivostjo pisateljevanju in razširjanju katoliškega tiska. Poleg tega je žrtvoval ves preostali čas izomiki in zlasti verstvenemu poučevanju mladine. Njegove katehetske knjige so se razširile po vsem katol. svetu. »Mali katoliški katekizem« (Der kleine Katechismus für Katholiken) je doživel do njegove smrti čez 200 izdaj ter je bil preveden v 15 jezikov. Veliko zaslug si je pridobil Kanisij tudi s svojim neprestanim prizadevanjem za izboljšanje in povzdigo višjega šolstva: z reorganizacijo vseučilišč, z ustanavljanjem kolegijev in konviktov, prav posebno še z ustanavljanjem Marijanskih kongregacij na višjih učnih zavodih.

Kanisij je bil mnenja, da se za učečo se mladino nikdar dovolj ne stori. Visoke šole v Ingolstadt-u, v Pragi, na Dunaju, v Kolinu, Freiburgu in Dillingenu ga slave kot izrednega dobrotnika, ki je visoko dvignil njih znanstveno, pa tudi verstveno življenje. S svojo pobudo in vnemo, s svojo agilitnostjo je pripomogel, da so se ustanovili konvikti in gimnazije v Ingolstadt, Dillingenu, v Pragi, Monakovem, Inomostu, Hallu na Tirolskem, v Freiburgu.

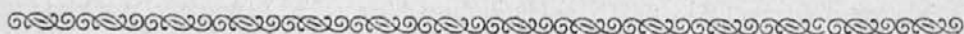

Tako je deloval blaženi učenjak od l. 1549 do 1580 vsekrižem po Nemčiji, v Avstriji, na Češkem in Poljskem, v Porenju in na Tirolskem; po teh letih do smrti pa v Švici.

Kaj je mladega jezuita, »očeta učeče se mladine« napotilo, da je posvetil skoraj vse svoje moči dijaštvu in šolstvu? Vzrok je bil v tem, ker je spoznal, da je dobra in temeljita vzgoja mladine najboljše orožje zoper Luthrovo krivooverstvo. Kako potrebno in važno je resno, na versko-nravnem temelju sloneče vzgojno delo, je pa spoznal tudi na samem sebi. Njegov mnogozaposleni in z otroki bogato obdarjeni oče, župan rojstnega mesta Nymwegen, je izročil mladega Petra v vzgojo nekemu mestnemu mladinskemu zavodu. Toda tu ni bilo ne pravega vodstva, ne nadzorstva. »Hudobni tovariši,« tako je pozneje pisal Kanisij sam, »so uganjali tam svoje nerodnosti in so bili na svojo zlobnost še ponosni. Grešil sem zaradi tovarišev in ti radi mene.« Nato pa pristavi: »Meni se smilijo dobri mladi ljudje naših dni. Zdi se, da nimajo hujših sovražnikov kot so njih starši, odgojitelji, sorodniki in razni prijatelji; tako slabo jih vzgajajo. Tisoč zank jim nastavljajo. Sami so slepi, pa jih pehajo v prepad še neumni in slepi voditelji...«

Če je danes med mladino pokvarjenost dosegla tako stopinjo, da se je jela že državna oblast bati za bodočnost ter vsled tega dala preiskovati kje so glavni krivci podivjanosti, je popolnoma umestno, da pokažemo najprej na iste grešnike, ki jih obsoja tudi Kanisij. Domača vzgoja je danes marsikje osobito po mestih docela na tleh. O vzgoji marsikje sploh ni govoriti. Dokler je otrok majhen, ga imajo za igračo, mu izkazujejo takozvano opičjo ljubezen; za dušno, notranjo vzgojo se bore malo brigajo. Cesar sami nimajo, seveda tudi otrokom ne morejo dati. Brez nadnaravne, brez prave verstvene odgoje dorašča tak otrok; kar odnese iz šole, sloni le na pesku, ker v rodni hiši ne najde zgledov za udejstvovanje. Čimbolj se bližajo leta dozorelosti, tembolj pritiskajo doslej nepoznani viharji, podpirani od vsakovrstnih grešnih mikov in nevarnosti; in mlado drevo se jame nagibati, da se čimpreje upogne sili strasti in skušnjav. Taka je največkrat usoda mladostnih oseb po naših gosposkih družinah, kjer otrok v starših in domačih ne najde vtelešenega vzora krščanskega življenja. Kakor je Kanisij za svoj čas zahteval, da je treba dvigniti versko-nravno življenje v ljudstvu, tako naj bi tudi danes vsi, ki zidajo temelje državi, predvsem skrbeli za okrepitev verstva in nravnosti med mladino in med odrastlimi. Ker sem že začel, naj omenjam še nekatere stvari, ki bi jih bilo treba odstraniti, ako hočemo, da izgine sirovost, podivjanost in razbrzdanost med današnjim mlajšim rodом. Ženska moda kakršna se hoče vtihotapiti iz razuzdanih mest tudi med vrste naših boljših mladenk, ni zadnja, ki mori čut sramežljivosti in dostojnosti, zraven pa budi med mladeniči v razburkani dobi, razdražljivost, polni domišljijo in srce z nevarnim hrepenenjem, odvrta od učenja in poštenega dela ter zavaja na opolzka pota mladostnih zablod. Plesne zabave pod nad-

zorstvom in brez nadzorstva so v današnjih okoliščinah, ko se ženski svet tako drzno in brez rahločutnosti oblači in nosi, ko se za plesne dvorane še namenoma izzivajoče opravlja, one nevarne pasti, ki mladega dijakca docela omotijo in spravijo s pravega tira. Kakor hitro se pa poizgubi srčna nežnost, ki se ji pridružijo moralne zablode, povzročene po omejenih zabavah ter po raznih ekscesih koncem zabav v mrkli noči, nastopi že tudi preokret v obnašanju in vedenju. Namesto krotkosti — drznost, namesto iskrene veselosti — čmernost ali pa nagon do pivske kričavosti, namesto ljubeznivosti — mrklo preziranje tovarišev, ki so še nepokvarjeni in pošteni. Kar je pa najbolj nevarno: taki mladeniči in mladenke izgube veselje do molitve, ki jih je doslej vzdrževala na površju. Bolj ko zane-marjajo molitev in cerkev, bolj se jih loteva posirovelost, bolj drzno nastopajo ter prezirajo nasvete in ukaze staršev vzgojiteljev in učiteljev. Namesto nadnaravnih pomočkov se poslužujejo taki mladini z abave po gledališčih in v kinu pri opolzkih predstavah, pri vinu in v šumnih družbah z ženstvom. Naravno, da jim dobra knjiga ne prija, marveč si poskrbe take duševne hrane, ki jih v umazani mlakuži le še zadržuje. O, javne knjižnice ljubljanske! Koliko zla so že povzročile, kolikim mladim qsebam so že uropale plemenitost srca. Gorje tistim, ki ne očistijo teh brlogov pohujšanja in nemoralnosti. (Konec prih)

Iz moje beležnice.

Janko Polak.

(Konec.)

Kadar slikajo učenci in učenke z eno in isto barvo dva tona, jih moram opozoriti na razmerje temnega in svetlega tona ene in iste barve; dobro je, da obrobne (in druge markantne črte) prevlečejo učenci in učenke s peresom, oziroma čopičem posebno intenzivno. Ta intenzivnost mora priti sosebno v poštev tam, kjer zadeneta druga ob drugo dve scrodni barvi, kot n. pr. zamolklorumena (oker) in sijena.

Kako pa je treba posamezne barve grupirati, t. j. uporabiti dve, tri, štiri... v eni in isti sliki (ornamentu), tega nas uči — kakor sem omenil že zgoraj — narava; in kakor se mora otrok naučiti čitanja ob črkah, tako se mora naučiti otrok slikanja ob barvah, t. j. na zvončku vidi otrok belo in zeleno barvo, modro in belo barvo vidi otrok na jasnem nebu, posutem tuintam z belimi oblaki, zeleno in rumeno barvo nudi otrokom cvetoči regrat, zeleno in vijoličasto vidi na detelji itd.

Ob dobri vadbi čitanja barv uvidi otrok kmalu tudi to, da rabi tudi narava rahle in intenzivne barve; in tako jih naj rabi tudi otrok ob slikanju; in dobro je, da prevzame intenzivnejša barva največkrat ozadje.

Kjer pa se bojimo, da bi dve barvi — čeprav izbrani v naravnem zanosu — ne ločili dobro, ju ločimo tako, da pustimo med njima prazen

prostor, ki naj bo motivu in sliki primeren, in izpolnimo ta prazen prostor s kako primerno ločilno barvo. Take zelo primerne ločilne barve so: 1. bela; 2. siva; 3. črna; s tem pa še nikakor ni rečeno, da so te tri vse in edino mogoče.

Zgoraj sem omenil nekoliko cvetic, na katerih se vadijo učenci in učenke brati po dvoje barv. Pa tudi troje, četvero in več barv nudi narava učencem in učenkam na enem in istem predmetu, kot n. pr. metulj lastavičar nudi učencem in učenkam rumeno, črno in modro barvo; lisica rumeno (svetlo), rjavo (rdečo) in črno, teloh zeleno, belo in rumeno itd. Lišček, ščinkovec, sinica itd. pa mu jih nudijo tudi več; onih iz trôp pa niti ne omenjamo; zakaj saj jih ima že domač petelin, pav itd. skoro nešteto.

Seveda, tudi branje barv še ni vse; zakaj otrok, ki pozna vse črke, še ne more trditi, da zna brati; in posebno ne, da zna brati — z razumom. In tri barve, ki ti jih nudi narava na enem in istem predmetu, najdeš kmalu; * je vprašanje, če se bodo prilegale sliki (ornamentu). Treba je zopet novih, skrbnih in intenzivnih vaj, da se navadijo učenci in učenke upoštevati barvin ton, stopinjo njene temé in svetlobe, način ločitve, kjer zadene barva ob barvo itd.

Končno naj omenim tudi ob slikanju — kar sem že zgoraj ob risanju — da se učimo tudi iz napak. Za popravljane napak ob slikanju pa ni umestno ne brisanje in ne novo in močno nalaganje barv, temveč za tozadevno korekturo imamo posebno belo barvo za kritje; zakaj ta barva ima to lastnost, da se dado z njo spojiti vse barve in z njeno pomočjo damo lahko vsaki barvi nov ton, t. j. barve dobe novo izrazitost in tako napako lahko docela skrijemo; z brisanjem in močnejšim nalaganjem pa napake ne skrijemo, temveč jo samo zamažemo; in zamazek nam kaže — kakor s prstom: glej, tu je bila napaka!

* * *

Zgoraj sem omenil: a) nekoliko barvic, ki jih rabi otrok ob začetku slikanja in b) nekoliko barvic, s katerimi lahko izhaja otrok ob slikanju v osnovni narodni šoli; omenil pa sem tudi, da dobi otrok s pravilnim mešanjem teh barvic lahko celo vrsto novih, ki jih bo rabil tuintam tudi ob slikanju v osnovni narodni šoli.

Ker sem uverjen, da bo to mešanje marsikoga zanimalo, podajam ob koncu razprave nekoliko takih barv-mešanic: 1. rumena (živa) + sijena (žgana) = zlatorumena; 2. rdeča (cinober) + rdeča (karmin) = rdečičasta; 3. rdeča (karmin) + rumena (živa) = črešnjevordeča; 4. vijoletna + bela = lisasta; 5. rdeča (cinober) + bela = poltna; 6. modra (svetla in vzeta prav rahlo) = jasnomodra; 7. rdeča (karmin) + modra (temna) = škrlatasta; 8. rdeča (karmin) + sijena + modra (temna) = kostanjevorjava; 9. rdeča (karmin) + rdeča (cinober) + modra (sivkasta) = bakrena; 10. rdeča (cinober) + sijena = opekastordeča; 11. modra

(temna) + sijena + rumena = oljičnozelena; 12. modra (temna) + rdeča (karmin) + sijena = siva itd.

Za grundiranje ornamentov pa bi priporočal (poleg že znanih) še posebno sledeče barve-mešanice: 1. vijioletna + sijena = vijoličastosiva; 2. zelena + rdeča = zelenkastosiva; 3. rumena (oranžasta) + modra = bledorumena; 4. rdeča (cinober) + sijena = opekastordeča; 5. modra (svetla) + rdeča (karmin) = sivkastomodra itd.

Mešanje barvic je tudi v osnovni narodni šoli zelo koristno delo; zakaj ono nudi učencem in učenkam vedno kaj novega; in ker je znano, da razlika mika, in da je mikanje prvi korak k produktivni iznajdljivosti, zaradi tega naj mešanja tudi učitelj v osnovni narodni šoli ne prezre.

O p o m b a. Večino beležk, po katerih sem izdelal pričujočo razpravo, je posnetih po prof. J. L. Rodtu, t. j. po njegovem izbornem delu »Zeichenunterrichtsbrieft I. und II. Teil«. Kdor bi se s tem delom rad seznanil v podrobneje, mu svetujem, da si nabavi 4. izdajo zgoraj omenjenega dela. G. prof. J. L. Rodt mi piše, da ima še prav malo izvodov tega dela na razpolago, a na novo izdajo zaradi ogromnih tiskovnih itd. stroškov za sedaj niti misliti ni. Delo stane: I. del 50 K, II. del 50 K, originalna zavitka k I. in II. delu po 10 in poštnina itd. 7 K (krone je umeti češkoslovaške). Naslov založnika je: prof. J. L. Rodt, okraj. šol. nadzornik v Karlovih varih (Karlsbad — Egerstraße 11). Rep. Češkoslovaška. Na tem mestu se g. prof. J. L. Rodtu zahvaljujem za dovolitev uporabe njegovega dela za delne beležke za »Slov. Učitelja«. (Opomba pis.)

Za narodno jedinstvo.

T. Jedrlinič.

Svi mi, iskreni Jugoslaveni, neizmerno mnogo ljubimo našu divnu i bogatu Jugoslaviju, današnji naš ideal iz prošlosti žalosnih uspomena. Taj se ideal ostvario. Ali ne potpuno. Mnogi našu Jugoslaviju idealno, sentimentalno ljube. Ljube njezino dobro i zlo, lepo i ružno: onako, kako majka ljubi svog jedinca sina i sin majku. Ova ljubav kod mnogih ne potiče iz onih istinskih, realnih razloga, mnogi ne znaju zašto je ljube; oni je prosto ljube, jer je ona njihova i oni njezini. I to je lepo, vrlo lepo! No zar nije bolje, mnogo bolje, koji je ljube, jer je poznaju, poznaju njezinu veličinu, njezinu ogromnu vrednost, velika vrela bogatstva, kulturna i ekonomska, vide budućnost njezinu, a znaju i prošlost, stvaranje u krvi i plamenu, stvaranje dobra iz rušenja zla? Ova stvarna ljubav do svoje grude, svesna ova ljubav, koja proističe iz srca i razuma, bolja je i mnogo bolja! Ona »stvara veliko iz malog — iz mnogoća jedno; ne žaca se ničega, da svi budu jedno!«

Mi se još ne poznamo, mi ni Jugoslavije ne poznamo! I kako se možemo voleti, ako se ne poznamo?! Vreme gradi i to će dograditi! Mi još nismo jedno, i ako o jedinstvu mnogo govorimo i pišemo. To jedinstvo moramo stvoriti!

Mene zanima pitanje: kako ćemo postići duhovno jedinstvo svih triju plemena i da to duhovno jedinstvo bude potpuno? Kako ćemo to

postići kod mladje generacije, koja je još čista od svake plemenske natruhe, a kojoj ime drugog plemena ipak čudno zvuči, te ima i druge, tamne, nejasne pojmove. Ova se generacija doduše sada uči, kako su Srbi, Hrvati i Slovenci jedan narod sa dva pisma, sa dve, tri vere, ali ko zna, kako se razpoloženje javlja ili podržava u njenome srcu? I ako se ova generacija uči o jedinstvu, ja ipak držim, da se samim učenjem pravog i potpunog jedinstva.

Plemenita ideja Ministarstva Prosvete o izdavanju i širenju omladinskog lista, pisanog u duhu jedinstva imat će, bez dvojbe svojih uspeha. Ali ja sam pošao još dalje.

I na ovo želim, da svratim pažnju svega učiteljstva i da se ovaj predlog ozbiljno shvati.

Da se postigne duhovno potpuno narodno jedinstvo, međusobna ljubav i uzajamnost, treba da školsku mladež iz cele države dovedemo u neposredno međusobne, zajedničke odnošaje i to pojedinačne, učenik s učenikom i skupne, razred s razredom ili škola sa školom. Uzmimo primer: u jednoj nižoj ili srednjoj školi u Ljubljani pre svega rastumači se učenicama značaj i vrednost dopisivanja, te se popišu svi djaci, koji se žele dopisivati s djacima druge škole. Na ovaj način trebalo bi, da se rastumači i na drugim školama iz drugih mesta, te da se u svim školama popišu svi djaci, koji bi se hteli dopisivati. Ovo bi se moglo udesiti i tako, da n. pr. 15 djaka iz Ljubljane dopisuju sa 15 djaka iz 15 različitih mesta, t. j. da svaki djak ima drugo mesto dopisivanja, a kod toga uzeti u obzir želje pojedinaca, koji bi se hteli dopisivati s više djaka i sa više mesta. Ja sam uveren, da bi se takvih djaka prijavilo mnogo, jer sam se osvedočio, kad sam o tome s nekojima (djacima) govorio. Prvi puta išlo bi to možda teško, jer mnogi ne bi znao kako početi. No takvima bi učitelj pomogao, a kasnije bi se već uputili.

Jedan me učenik pitao: pa šta bi ja pisao? Pisao bi sinko, kako ti je u školi, koji razred pohađaš, što se učiš, koji ti predmet najviše voliš, o životu u tvom mestu, što si lepoga pročitao, što ti se najviše dopalo itd. I ovaj se učenik za to zainteresirao. I pomislite, kad bi se ovaj učenik, recimo Slovenac iz Ljubljane, stao dopisivati sa jednim, recimo Srbinom iz Skoplja ili s Hrvatom iz Dubrovnika! Kako bi se ovaj učenik prvom pismu obradovao i kako bi trčao kući, da piše drugo istome drugu ili možebiti drugome u Cetinje ili trećemu u Peć, Bečkerek, Sarajevo, Gospić ili Vršac itd. itd.! Kolika je tu moralna i nacionalna vrednost! Upozna pismo, jezik, dušu, kraj... upozna, da je jedno sa onim iz Bitolja — da je Jugoslaven! I kad bi u jednoj školi imao, recimo, 40 djaka, koji dopisuju s 40 i više djaka iz 40 i više mesta, kako bi se život te škole promenio! A zar mislite, da ne bi ovo delovalo na roditelje? I ovo bi dopisivanje kod dopisivača ostavilo trağa za celoga njihovog življenja. Ovo bi se dopisivanje polako razgranilo pa gradovima, mestima i selima, nastalo bi upoznavanje, prijateljstvo, pozivanja i ovamo i onamo. Ovo bi bilo od velike koristi i za putovanje preko praznika.

Država bi trebala da ide dopisivačima na ruku time, da se izdaju posebne djačke dopisnice, listovni papir, umetničke razglednice raznih krajeva i prirodnih krasota znamenitih ljudi, običaja itd., a sve ovo sa natpisom raznih rodoljubnih stihova, pesmica, rečenica mudrih ljudi, poslovica itd. Država bi pripomogla i time, što bi se ovaka pisma slala ne-frankirana, a providjena službenim školskim pečatom ili pak frankirana uz popust.

Ovako bi uzgojili prave Jugoslavene, koji bi bolje poznali i cenili svojo domovinu, a prema tome i požrtvovalje za nju radili. Stvorili bi junake, koji bi znali braniti svojo domovinu prema onoj: »Desnicu mi dlan zasvrbi, jao onom na koğa se surval!«

Ja sam ovo predložio na jednoj učiteljskoj konferenci i predlog je bio jednoglasno primljen. Molim ostale drugove i drugarice, ko ima što ovome da primeti, nek to učini iskreno, a na uhar našoj uzdanici.

Kultura in književnost.

Knjige Slovenske Šolske Matice za leto 1920.

1. **Pedagoški Letopis**, XVIII. zvezek. Vsebina: Jan Amos Komensky (dr. K. Ozvald), Henrik Schreiner (J. Schmoranzner), H. Schreiner kot prirodopisec in prirodoslovec (A. Vales), Nekoliko osebnih spominov na ravnatelja Schreinerja (Lj. Cernej), Bežek — slovenski psiholog (dr. Fr. Veber), Ivan Macher (dr. R. Molè), Ivan Krulec (Jak. Dimnik), Učni načrt za šolsko telovadbo nižje stopnje (dr. Lj. Pivko), Občni zbor S. Š. M. (dr. M. Kovačić). Posebno važen je spis vseučilišnega prof. dr. Fr. Vebra: »Bežek — slovenski psiholog«, ki obsega poleg ocenitve Bežkovega Vzgojeslovja in Dušeslovja tudi lep oris temeljnih vprašanj in nalog dandanašnje psihologije, kar bo vedno moral upoštevati čitatelj Bežkove knjige. Zato najdemo na strani 66 nazore za trdno dognano najsplošnejšo razvrstitev duševnega sveta, torej ločitev na predstave, misli, čuvstva in stremljenja. V negativnem delu ocene (str. 68) je posebno pojasnjena Bežkova podrobna opredelitev ali analiza čuvstev in stremljenj.

2. **Telovadba**. Razlaga telovadne teorije in navodilo k vodstvu telesnih vaj po Tyrševem sestavu. Sestavila dr.

Ljudevit Pivko in Adolf Schaup. Knjiga podaja teoretične razlage in navodila za izvajanje vaj ter opozarja pri vsakem poglavju na zadevno najvažnejšo literaturo. Poglavja obsegajo zgodovino telesnih vaj, smoter telesnih vaj, sestav, iz metodike telesnih vaj, navodila glede oprostite od telovadbe, dihalne vaje (posebno potrebne osebam z enostranskim delom in duševnim delavcem, katerim delujejo pljuča in drugi telesni organi v nezadostni meri ter si s tem ustvarjajo razpoloženje za razne bolezni, str. 61), način poučevanja prostih vaj (str. 75), redovne vaje (pozor na »dolgočasnost«) in učne slike.

3. **Fr. Fink**, Posebno ukoslovje slovenskega učnega jezika v osnovni šoli. V uvodu je pojasnilo, da je knjiga prirejena za učiteljska in sestavljena po obširni dr. Janko Bezjakovi knjigi »Posebno ukoslovje« v krajši obliki ter obsega samo to, kar je za uporabo pri pouku neobhodno potrebno. V posameznih poglavjih najdemo smoter jezikovnega pouka, koncentracijo, namen čitank, razpravljanje beril, razpredelnico za šolarske knjižnice (str. 17), učne stopnje, pripovedovanje, učne slike in metodo zglednih ali vzornih stavkov. Važni so odstavki o

stavkovi analizi in pripombe pri učnih slikah. Dobrodošlo bo vsakemu učitelju poglavje o spisovnem pouku in o načelih obeh metodičnih struj (vezano in prosto spisje). Metoda prostega spisja dobi dobro lekcijo z vezanim spisjem. Tudi prepisovanje se smatra kot važno sredstvo za utrditev besednih slik (str. 80). Na str. 20 je prav dober sledeči pristavek o formalnih stopnjah: »Te stopnje se seveda ne smejo šablonsko in enostransko ter brezmišlno uporabljati, tudi se ni treba pri vsakem berilu do pičice ozirati na vse stopnje. — Koliko in kdaj sme učitelj v posameznem slučaju izpustiti, kaj mora uporabiti, zavisí od dotične vrste čtiva, od stopnje, na kateri se berilo obravnava, od splošne izurjenosti učencev itd. Tudi ne kaže vselej obravnavati vseh stopenj v eni in isti uri. Razpravljanje daljšega berila se lahko raztegne celo na več ur, osobito uporaba se ne more vršiti v vsem obsegu še v isti uri.« Pripominjam tu, da je dolgo pravdo za »formalne stopnje« še enkrat premočil dr. J. Bezjak v »Popotniku« 1920, št. 12 (Bežkova številka) in (posebno od strani 230 dalje) ugotovil, kako se je tudi Bežku pripetilo več temeljnih pomot v svojih trditvah ter so formalne stopnje vobče vendar priznane »kot najdragocenejša pridobitev novejše pedagogike«. Dispozicije so lahko dvo-, tri-, štiri- in petčlenske, a pametni ljudje se ne prerekaajo — kakor pravi Dörpfeld — o tem različnem številu členov in njihov različnem imenovanju. S tem je pri nas boj za formalne stopnje jasno zaključen.

Vse pričujoče knjige »Slovenske Šolske Matice« so lep književni dar za učitelstvo in šole. Publikacijam je pridejan tudi imenik društvenikov in zaznamek dosedaj izdanih knjig. Letnina znaša v bodoče 8 dinarjev. Fort. Lužar.

Fr. Fink, **Zbirka važnejših novih naredb in odredb za ljudske in meščanske šole ter učiteljšča**. I. zvezek. (Od prevrata do konca leta 1920.) Izdala »Slovenska Šolska Matica«. Natisnila »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani 1921. Cena 5 din. — Knjižica obsega v priročni obliki 101 naredb, ki so krono-

logično razvrščene ter imajo zaradi preglednosti še poseben indeks in kazalo. Vsaka naredba ima na levi strani svojo debelo tiskano zadevo in dostavek, kje je bila objavljena. Tudi so v oklepajih dodane one številke, ki se nanašajo na isto ali slično zadevo. Knjižica je bila nujno potrebna, zato naj jo kupi vsaka učna oseba.

Letno poročilo I. mestne šestrazredne deške ljudske šole v Ljubljani o šolskem letu 1920/21. Sestavil in na svetlo dal ravnatelj Jakob Dimnik. Poročilo ima sliko regenta Aleksandra in vojvoda Živojina Mišiča, molitev za domovino, rodovnik Karagjorgjevičev, jugoslovanski grb (pesem) in razne zelo pregledno sestavljene podatke o šoli.

Pomen in organizacija pomožnega šolstva. Višji šolski svet je razposlal z dne 13. junija 1921, št. 7376, podrejenemu učitelstvu sledeči razpis:

Da se ovržejo napačna mnenja in predsodki o pomenu in važnosti pomožnega šolstva, ki se tu in tam pojavljajo celo med učitelstvom, je na prvi prihodnji lokalni konferenci prijaviti svojemu učiteljskemu zboru:

1. Namen pomožnim šolam je vzgoja in izobrazba manj nadarjenih otrok obojega spola za koristne člane človeške družbe. Ta namen dosega po lastnem ustroju vzgoje in pouka ter na ta način nadomeščajo pouk osnovne šole.

2. Socialna pedagogika je napredovala zlasti v tem, da je spoznala potrebe všolanja slabonadarjenih otrok v posebne šole: v pomožne šole.

3. Osnovne šole izločujejo take otroke, ki jim zaradi njihove slabe nadarjenosti ne more nuditi potrebne izobrazbe. Pomožna šola je torej oni prepotrebni člen v verigi šolstva, ki veže osnovno šolo z zavodom za popolne bebce; izšla je iz socialne potrebe zadnjih desetletij. Pomožna šola ni pospeševalna šola in nima namena vračati osnovni šoli otrok, ki jih je ta izločila kot nezmožne za svoje poučno in vzgojno delovanje.

4. Delo učitelstva na pomožni šoli, ki mu je treba posebne strokovne usposobljenosti, je silno naporno ter črpa z

neusmiljeno doslednostjo njegove duševne in fizične moči.

5. Tako šolstvo je ustanovljeno tudi po drugih kulturnih državah, posebno v Nemčiji, Švici, Čehoslovaški in Nemški Avstriji. Po teh vzorcih hočemo tudi mi organizirati svoje pomožno šolstvo, ki naj bo uteha in lek socialnim ranam trpečega človeštva.

Srečni bi bili, ko bi nam ne bilo treba takih šol; toda vojna leta so, žal, rodila premnogo nesrečnih bitij, ki niso in ne bodo sposobna za normalne šole.

Usposobljenostni izpit iz petja in telovadbe. Poverjeništvu za uk in bogočastje je odredilo z razpisom dne 14. junija 1921, št. 316, glede na usposobljenostni izpit iz petja in telovadbe: Člen II., odst. 3., al. 4 naredbe avstrijskega ministrstva za uk in bogočastje z dne 31. julija 1886, št. 6033, se ukine ter se glasi: »Petje in telovadba se prištevata predmetom usposobljenostne preizkušnje, ki so obvezni za vse učitelje in učiteljice. Kandidati(nje), kateri so v času od zrelostnega izpita do preizkušnje učne usposobljenosti vsled bolezni, nesreče itd. ali pa čas vojne (invalidi) postali nezmožni za pouk v telovadbi ali glasbi, se smejo na posebno prošnjo, opremljeno z uradnim zdravniškim izpričevalom, po višjem šolskem svetu oprostiti usposobljenostne preizkušnje iz omenjenih predmetov!« — Učitelj(ica), ki je usposobljen za pouk petja in telovadbe, ima pri oddaji stalnih učiteljskih služb prednost pred drugimi, ki nimajo tega izpita.

Prošnja. Podporno društvo na drž. moškem in ženskem učiteljišču v Ljubljani se obrača do vseh bivših gojencev in gojenk tega zavoda, naj se spominjajo s kakim prispevkom društva, ki jim je tolikokrat pomagalo ne le s knjigami,

ampak tudi s podporo za časa bolezni itd. Obe društvi sta bili prisiljeni dati temeljno glavnico kot vojno posojilo in vsled tega je vsahnil vir rednih dohodkov za podporo revnih gojenk in gojencev. — Prispevki z izrecno opombo ali za moško ali za žensko učiteljišče, naj se pošiljajo na ravnateljstvo obeh učiteljišč v Ljubljani, Resljeva cesta št. 10.

Za Kržičev spomenik. Prve cvetice so razcvetele na grobu nepozabnega mladinskega in ljudskega pisatelja, častnega kanonika⁹ in profesorja Antona Kržiča. Ni pa še na grobu prezaslužnega moža nagrobnega spomenika. V resnici si je blagi pokojnik postavil dovolj trajnih in lepih spomenikov: njegovi špisi, razširjeni v tisoč in tisoč izvodih, likajo in blaže mladino, njegovo vzgojno delovanje je krepka vzpodbuda narodu k napredku, po njegovi zaslugi se oznanjujejo svete resnice v naši domovini v lepi obliki, toda dolžnost vseh, ki so mu dolžni hvaležnosti, je, da odličijo njegov grob z znakom hvaležnosti, s primernim spomenikom. Kakor se je pokojnik popolnoma žrtvoval mladini in ljudstvu, neumorno delujoč za vzgojo in napredek naroda, tako je tudi svoje skromno imetje porabil v dobrobit mladine, zlasti v »Ljudski in dijaški kuhinji« in v »Prispevniškem domu«. V oporoki ni za spomenik ničesar določil. Podpisani torej prosimo vse slovensko ljudstvo, zlasti učiteljstvo in duhovščino, da pomagajo s svojimi prispevki postaviti nepozabnemu Antonu Kržiču spomenik, primeren njegovim velikim zaslugam. — Odbor za napravo Kržičevega spomenika. Dr. J. Demšar, prof. na učiteljišču v Ljubljani, predsednik in blagajnik. Pavla Bohinc-Zavašnikova, lekarnarjeva vdova. Alojzij Stroj, stolni kanonik. Julij Slapšak, ravnatelj v Mostah.

Društvena in stanovska kronika.

V obrambo. Gosp. Luka Jelenc je na seji sosveta UJU podal urbi et orbi izjavo, po kateri morajo učitelji, člani »Slomškove zveze«, ali iz SLS ali iz

šole. Odbor »Slomškove zveze« te izjave ni smatral vredne odgovora in bi se ne pečal ž njo, ako bi mu ne bil naznanjen nastopni slučaj: V Starem trgu pri Ložu

službuje že 12 let učitelj R. Smolik, je član »Slomškove zveze« in delaven v tamkajšnjih krščanskih organizacijah. Nasprotniki bi se ga radi iznebili in so ga ovadili — kot komunista. In posledica? Ne da bi bil dobil ovadbo v zagovor ali da bi bil zaslišan na kak evropski način, je prestavljen v drug službeni kraj. Napravili so ga sicer za nadučitelja, kar je dokaz, da višja šolska oblast ne veruje ovaduhom — in vendar mora proč v hribe. Nam je neumljivo, kako more nevaren komunist avanzirati preko vseh postavnih določb za nadučitelja! Pa o tem naj razmišljajo tovariši iz tabora UJU. Odbor »Slomškove zveze« se je obrnil na višji šolski svet vsled tega slučaja s prošnjo, da uvede proti »Slomškovi zvezi« strogo preiskavo. Zaslusijo naj se vsi višji in okrajni šolski nadzorniki, ki naj izpovedo na sledeča vprašanja:

1. Vršijo li člani »Slomškove zveze« v šoli službene dolžnosti, kakor jih jim predpisujejo zakoni in zakonite odredbe?

2. Je li delovanje članov »Slomškove zveze« izven šole državi nevarno?

3. So li člani »Slomškove zveze« prisegli zvestobo in vdanost Nj. Veličanstvu kralju Petru in Nj. Visočanstvu regentu Aleksandru?

4. Se li more iz kakršnegakoli povoda sklepati, da so člani »Slomškove zveze« protidržavni element?

5. Ali se člani »Slomškove zveze« odtegujejo narodnemu delu? Itd., itd.

Odbor »Slomškove zveze« izjavlja, da takoj odstopi, ako mu višji šolski svet more pokazati po objektivni preiskavi najmanjšo nekorektnost proti državi kateregakoli člana »Slomškove zveze«. Kako resna in logična pa je izjava gospoda člana višjega šolskega sveta L. Jelenca, razvidi svet lahko že iz tega, ker bivše člane »Slomškove zveze« sprejemajo v UJU z velikim veseljem, čeprav so bili še včeraj Slomškarji in kot taki — »protidržavni element«. (»Slovenec«, št. 144.)

Akcijske družbe, pridobitne zadruga in učiteljstvo. Učitelji, ki hočejo biti udeleženi pri teh družbah ali zadrugah kot člani upravnega sveta ali odbora, si mo-

rajo izposlovati odslej dovoljenje višje šolske oblasti.

Seja višjega šolskega sveta

dne 23. junija 1921. (Po poročilu iz »Slovenca« št. 143).

Na dopoldanski seji se je obravnavalo, oziroma sklenilo sledeče:

Najprej so poročali višji šolski nadzorniki o tekočih, predsedstveno rešenih zadevah. Med drugim se je omenjalo, da se spričevala osemrazredne ljudske šole ne morejo priznati za enakovredna spričevalom meščanske šole. — Ludoviku Primožiču se je podelila služba strokovnega učitelja na I. mestni deški meščanski šoli v Ljubljani. Izključilo se je nekaj učencev srednjih šol. — Glede glasben. pouka na učiteljskih se je določilo: a) na moškem učiteljskem bo obvezno petje 2 uri na teden in goslanje tudi 2 uri na teden; orglanje bo neobvezen predmet; b) na ženskem učiteljskem sta obvezna predmeta petje (2 uri) in gosli ali pa glasovir (tudi 2 uri). Učenkam je dano na prosto izbiro, da si izvolijo pouk na enem izmed obeh godal. Za glasovir se bo napravil poseben načrt. Učiteljski, ki so gojenci glasbenega konservatorija v Ljubljani, so oproščeni glasbenega pouka na učiteljskem in se jim vstejeje na konservatoriju dobljeni redi. Vendar morajo do mature dovršiti vse štiri razrede nižjega oddelka na konservatoriju. — Za meščanske šole se je sklenilo, da se odstranijo iz zavoda učenci, ki do Božiča ne pokažejo toliko znanja, da bi mogli s pridom slediti pouku. Sprejemali se bodo na meščansko šolo učenci petega šolskega leta, če imajo v vedenju, pridnosti, jezikovnem znanju in računstvu vsaj red 2, v drugih predmetih pa vsaj toliko redov 1, kolikor 3, tako da je povprečni red teh predmetov 2. — V šolskem letu 1921/22 se vpelje v vse razrede tako štetje, da se bodo številke izgovarjale v tistem redu, v katerem se pišejo. N. pr. sto šestdeset pet tisoč tri sto osemdeset štiri — 165.384. Pri štetju od 10 do 20 ostane vse pri starem: sedemnajst itd. Razne težave nastanejo pri novem štetju pri vlomkih. Kako naj se n. pr. izgovarja $15/70$? Nasvetoval se je tale izgovor: petnajst s sedemdesetšest. — Poverjeništvu za uk in bogočastje se predlaga, naj se upelje na srednjih šolah plesni pouk, ki naj bo del telovadbe in naj ga poučujejo telovadni učitelji. Pouk naj ne bo obvezen, ampak samo za tiste, ki si ga žele. Poskrbi naj se, da se telovadni učitelji za ta pouk usposobijo. G. referent je bil mnenja, da je plesni pouk za dijake sploh nepotreben. Ker pa takega pouka ni mogoče zabraniti in se pri plesnih vajah izven šole gode razne nerednosti, je dobro, da se ta pouk prenese v šolsko telovadnico. Pri razpravi se je splošno slišalo mnenje, da se morajo dijaški plesi (plesni venčki) omejiti ali tudi popolnoma zabraniti. Posebno se je obsojalo dejstvo,

da se prirejajo plesi že za otroke ljudskih šol in to pozno v noč. Po neki naredbi deželne vlade je dijakom prepovedano, udeleževati se javnih plesov. — V predvčerajšnjem poročilu sem izpustil nekaj, o čemur sem menil, da je bolje, če take stvari ostanejo zapisane samo v zapisniku višjega šolskega sveta. Ker sem pa poročilo o tej stvari našel v »Jutru«, tudi jaz ne smem molčati. To je moj sledeči predlog: »V. poročilu okr. šol. nadzorn. x o gospodični učiteljici y. se nahaja sledeči stavek: »Ona je klerikalnega prepričanja in Slomškarica, torej mednarodnega duha, tako je tudi njeno postopanje.« Isto tedi poročilo o učiteljici x. Ker je trditelj, da je nepravilno postopanje gospodičen... izviralo iz klerikalnega t. j. katoliškega prepričanja, skrajno žaljiva ne samo za Slomškovo zvezo, ampak za ogromno večino Slovencev, predlagam:

1. Šolskemu voditelju... naj se izreče graja, ker je pri zaslšanju okr. šol. nadzornika x. uradno izjavil, da nepravilno postopanje učiteljic y. x. izvira iz »klerikalnega prepričanja« in iz tega, da sta »Slomškarici«. Graja naj se izreče tudi okr. šol. nadzorniku x., ki omenjenega g. nadučitelja zaradi njegove izjave ne samo ni posvaril, ampak je to izjavo sprejel v svoje uradno poročilo.

2. Prepove naj se v šolskih uradnih spisih, na šolskih uradnih zborovanjih in pri vsem šolskem uradnem delovanju vse, kar bi žalilo pripadnike te ali one od države priznane vere.

»Jutro« poroča, da se je pri živahni debati o tej zadevi od napredne strani povdarjalo, »da bi se Slomškova zveza, ki je bila v Avstriji zatočišče protinarodnih, neznačajnih in po večini kupljenih učiteljev, v Jugoslaviji morala razpustiti.« »Jutro« bi lahko še pristavilo, da je dotična »napredna stran« tudi govorila o subverzivnih elementih, ki hujskajo ljudstvo proti Srbiji, proti državi, in da obstoji proti Srbiji tajna agitacija. »Jutro« bi bilo moralo pa še dostaviti, kar je katoliška stran povedala napredni strani. Katoliško — nasprotniki mu pravijo klerikalno — prepričanje ne ovirane ljubezni do naroda, ne zvestobe do države, ampak nalaga oboje kot moralno dolžnost. Tisti »protinarodni, neznačajni in kupljeni učitelji« so Slomškovo zvezo že zapustili in se preselili v liberalni tabor. Učitelji in učiteljice, ki so sedaj v Slomškovi zvezi, so idealni ljudje. Vedo, da jim Slomškova zveza sedaj ne nudi nobenih koristi, ampak da jih čakajo same šikanе, pa kljub temu vztrajajo. To so značaj!

Ker se je zatrjevalo, da prepoved, ki jo zahteva drugi predlog, že obstoji, in se je predlagalo, naj se preišče, koliko sta se pregrešila nadučitelj in okr. šol. nadzornik in naj se, če sta kriva, proti njima postopa,

sem umaknil svoja predloga in se pridružil omenjenemu predlogu, ki je bil sprejet.

K predvčeraj. poročilu dostavljam še to, da je UJU vložila pri višjem šolskem svetu predlog, naj se orglanje z učiteljišča odpravi. Predlog se pa ni sprejel, ker je koristno, če zna učitelj orglati, da bo mogel pozneje pri pouku rabiti harmonij.

Na dopoldanski seji so se oddale sledeče službe na Štajerskem: Drago Rustja je dobil službo učitelja-voditelja Pod Velko, zakonska dvojica Josip in Roza Bohinec službo nadučitelja, oz. učiteljice na Zdolah, Edward Praprotnik nadučiteljsko službo na Ločah in Anton Potočnik v Podsredi. Učiteljicama Heleni Friedl-Supanek v Št. Pavlu pri Preboldu in Cirili Rakovec v Št. Jerneju se dovoli zamenjava služb. V Žetalah se dovoli začasna vzporednica v Vojniku. Uršula Kunec se imenuje za učiteljico ročnih del v Bučah.

Nato se je rešilo 9 disciplinarnih zadev.

Iz zdravstvenih, oz. službenih ozirov se premeste: Amalija Marinko iz Dobrove v Presko, Lucija Trampuševa in Ogorelčeva iz Dobrove v Presko, Lucija Trampuševa in Ogorelčeva iz Planine na Dobrovo.

Ministrstvu prosvete se predlože za stalno upokojitev: Frančišek in Marija Zopf, učit. v Pristavi, Ivan Pavlšek, nadučitelj v Račah, Marija Skalovnikova, učiteljica v Stari vasi in Dragotin Benedik, naduč. v Brezovici. Vadn. učitelj Jos. Kostanjevec (pisatelj, se reaktivira. Začasen pokoj 1 leta se dovoli Mariji Tomčevi, učit. v Kranju, in Ani Kravanja-Turšičevi, učit. v Limbušu. — V Spodnji Slivnici se ustanovi enorazredna šola namesto sedanje ekspoziture. V Stoparčah se razširi šola v trirazrednico, v Laškem pa se dovoli še ena vzporednica in se sklene, storiti potrebne korake, da se tu ustanovi meščanska šola. V Kočevju se sistimizira na slovenski šoli služba stalnega kateheta z obveznostjo, da uči tudi na zasebni meščanski šoli in še toliko ur na nemški šoli, da bo doseženo zadostno število tedenskih ur. V Prevaljah in v Dravogradu se ustanovita službi učiteljic za ročna dela, če bo v proračunu zanj zadosti kritja. — Pritožbe preddvorskih občanov proti razširjenju ljudske šole se ugodi v toliko, da se z otvoritvijo petega razreda počaka do nadaljnjega ukrepa. (Konec prih.)

Podružnica Slomškove zveze za Ljubljansko okolico je priredila dne 12. maja zborovanje v šol. poslopju v Št. Vidu pri Ljubljani, ki je prav krasno uspela. Do 35 članov obojega spola smo jih našli. Posebno pohvalno naj omenjam cenj. učiteljsvo z Viča, ki ga ne straši nobena vremenska neželoda, da pokaže svojo stanovsko zavest. Podružnica letos kaj marljivo deluje in pridno tekmuje z drugimi svojimi sestricami. Vse točke dnevnega reda so bile do pičice izčrpane. 1. točka: Nastop vrle

in zelo marljive naše učiteljice gđe. Ljudmile Vidrovc v 4. b raz. Predmet: Žolna. Tukaj je pokazala naša predavateljica, kako mojstersko zna obvladati to tvarino. Vsi navzoči smo z velikim zanimanjem sledili preciznemu izvajanju, zlasti pa občudovali vzorno disciplino. Ob zaključku se ji je izrekla splošna pohvala. Enournemu nastopu je sledilo običajno zborovanje, pri katerem so prišla važna, globoko v pouk segajoča vprašanja v presre, med drugimi tudi znane spremembe šol. predpisov glede šol, naznanil in matic. Da ni potekel čas brez vroče debate, je umevno. Po končanih stanovskih točkah — hajdimo — na ogleđ —, kakor je bilo obljubljeno v 5. števc. »Slov. Uč.« Ravnateljstvo nove tvornice »Štóra« nam je drađe volje dovolilo vstop. G. ravnatelj Vogel nam je s svojo prirojeno mu ljubeznivostjo podal kratek pregled iz zgodovine te umetnostne panoge ter pokazal prekrasne izdelke pregrinjal, prtov in drugih v tej tvornici jako ljubko izdelanih predmetov. Vsi smo se mu kar najtopleje zahvalili za trud in naklonjenost ter odšli v Mizarsko zadrugo, kjer nas je delavsko osebje, ki je bilo že prej obveščeno o posetu radostno sprejelo in nam vse podrobno razkazalo bodisi glede poteka dela, kakor tudi izdelkov samih. Bližala se je 12. ura. Odšli smo k obedu v Tacen, kjer je nam v veseli družbi pri Koširju kaj hitro potekal že itak skrajno tesno odmerjen popoldan. Po obedu smo si temeljito ogledali Česnovo elektrarno ob Savi, v Vižmarjih pa novo zgrajeno strojno zadrugo za nizarje. Dvoje moram konstatirati: povsod radosten sprejem in — vzoren red. Pri vseh ogledih pa se je opazalo splošno zanimanje učiteljstva za napredek slovenskega podjetja. Zadovoljni, da je nam vsem to zborovanje nudilo toliko užitka, se poslovimo od lepega št. Vida, želeč šoli, kmetu in obrtniku obilnega blagoslova.

Občni zbor podružnice Slomškove zveze za kranjski in radovljiski okraj dne 6. junija 1921. Občnega zbora tukajšne podružnice se je udeležilo 33 članov, 1 član ljubljanske podružnice ter 6 drugih gostov. Ob 10. uri je daroval g. gvardjan sv. mašo, med katero je pelo učiteljstvo. Po sv. maši je bilo zborovanje v samostanu s sledečim dnevnim redom: I. Poročilo odbora. II. Predavanje. III. Volitev novega odbora. IV. Posvetovanje glede volitev zastopnikov učit. v okr. šol. svete. V. Slučajnosti. Predsednik otvori s pozdravom občni zbor. I. Tajnik poroča, da je bilo 5 zborovanj s petimi predavanji. Blagajničarka poroča, da nima podružnica nikakih denarnih sredstev, ker ji centrala ne pošlje nobenih prispevkov od članov. Poročilo odborovo se vzame na znanje. II. Tovariš Fortunat Lužar je predaval o srbskih narodnih pesmih s posebnim ozirom na slo-

vitega junaka kraljeviča Marka. Njegovo predavanje je bilo od vseh članov sprejeto z navdušenim aplavzom. III. Na predlog tov. Silvestra je bil sprejet skoraj soglasno sklep, da naj ostane stari odbor. IV. O tej točki se je vnela živahna debata. Naposled se je sklenilo, da postavi učiteljstvo za kranjski okraj sledeče člane kot zastopnike: 1. Jožef Vider, učitelj v Trziču, 2. Marija Rooss, učiteljica v Kranju; za namestnike: Pavel Lavrič, nadučitelj v Kranju, Terezija Kovačič, šol. vod. v Goričah. Za radovljiski okraj se sklenc, da se bode uredila ta zadeva pred konferenco. V. Učiteljstvo želi zvedeti, kaj je predaval poverjenik za uk g. Skaberne na Viču, Predsednik jim pove v kratkih stavkih načela, ki jih zastopa prosvetni odbor. Prihodnje zborovanje bode 7. julija ob Bohinjskem jezeru z izletom k slapu Savice. Ker se nihče več ne oglasi k besedi, se predsednik zahvali za udeležbo ter zaključí občni zbor. Takoj po občnem zboru je bila prva seja odbora. Odbor se je sledeče sestavil: Pavel Lavrič, nadučitelj, Žabnica, predsednik, Jožef Pleničar, naduč. v Radovljici, namestnik, Jožef Vider, učit. v Trziču, tajnik, Terezija Kovačič, učit. v Goričah, blagaj. Terezija Jalen, učiteljica na Kor. Beli, odbornica. P. L.

Pojasnilo. Tovariš z dežele piše: Na neosnovano sumničenje, podtikanje in denunciranje gospoda Luke Jelenca in nekaterih njegovih ožjih somišljenikov se mi vidi potrebno podati nekaj pojasnil. »Slomškova zveza« je društvo krščansko mislečih in narodnih učiteljev. To potrjuje in označuje že njegovo društveno ime — »Slomškova zveza«. Vzor nam je prvi veliki slovenski pedagog A. M. Slomšek, ki ga nekateri literarni ocenjevalci imenujejo celo — apostola Slovencev. Društvo ima od vlade odobrena pravila, po katerih so člani dolžni vzgajati šolsko mladino v versko-nravnem duhu, kakor to zahteva osnovni šolski zakon, ki je še vedno v veljavi. Vse učiteljstvo, včlanjeno v »Slomškovi zvezi«, vrši svoje službene dolžnosti na temelju tega in drugih zakonov, kakor tudi po vseh smernicah, ki jih dobiva od šolske oblasti, UJU hoče biti sicer nad šolsko oblastjo, česar seveda mi ne priznamo in odklanjamo seveda tudi tisto tiho in vendar tako jasno protikrščansko tendencioznost, ki veje iz glasil UJU. Odtod tedaj ono silno sovraštvo proti nam, da se povzpne do pavšalnih denunciacij: Slomškarji so protidržavni element! In vendar so tudi Slomškarji, kakor ostalo učiteljstvo, prisegli zvestobo in vdanost novi državi in dinastiji Karajgorgjevičev. Pa četudi brskate po 21 letni preteklosti »Slomškove zveze«, ne boste ničesar našli, kar bi Vas, g. L. Jelenc, opravičevalo pred denunciacijami. Z mirno vestjo lahko trdimo, da se je v Vaših vrstah in v Vaših glasilih vsaj toliko, če ne več, pisalo in navzduševalo za bivšo Avstrijo, kakor v naših. Če bi imel čas, bi Vam sestavil paralelo in

tako nekoliko ohladil še vedno prevročo Vam kri. Pa tudi v težnjah po slovanski vzajemnosti prav lahko vzporedimo delovanje »Slomškove zveze« z bivšo »Zavezo«; kajti, kakor je »Zaveza« iskala stikov s severnimi in južnimi Slovani, tako tudi »Slomškova zveza«. Razlika je bila in je še le ta, da smo in iščemo mi zveze s tovariši krščanskega mišljenja, »Zaveza« pa je **paktirala predvsem le z liberalnim delom slovanskega učiteljstva**. To so suha dejstva, ki se ne dajo ne zavijati, ne pretvarjati v nečedna sumničenja in podtikanja! Dejstvo je pa tudi, da je »Slomškova zveza« nastala vsled tega, ker ste bili Vi, gospod Jelenc, uvedli v bivšo »Zavezo«, ki je bila prvotno samo stanovska organizacija, politiko. Ali se še spominjate, kako ste na obnem zboru v Gorici postavljali na pranger one tovariše, ki so bili sledili vabilu G. škofa in se udeležili duhovnih vaj? To ste smatrali za madež in jih izključili iz stanovskih vrst. In kakor ste takrat identificirali učiteljsko stanovsko organizacijo s takratno napredno (liberalno) stranko, tako hočete tudi današnje UJU vpreči v voz JDS. Kam pa vodi taka stanovska politika, smo žalibog skušali na lastni koži: mi in vi! Ko je imela pred leti na Kranjskem vsled zveze z Nemci liberalna stranka moč, tedaj je bilo krščansko učiteljstvo prezirano in preterirano. Pomažalo ni nič marljivo delo v šoli in delo izven šole, na gospodarskem in izobraževalnem polju se jim je zdelo celo v zlo! Po zlomu moči liberalne stranke se je seveda naravno obrnilo narobe: protežirani so bili prej zapostavljeni učitelji »Slomškarji«, zapostavljeni »Zavezarji«. Odgovornost pa nosite Vi, ki ste povzročili ustanovitev »Slomškove zveze«.

Ko je nastopil prevrat, smo mislili, da pridemo že vendar enkrat do zaželjenega premirja. Reorganizirali smo »Slomškovo zvezo«, iskali skupnih stikov z »Zavezo« in smo na potu spremeniti jo iz stanovske v zgolj kulturno organizacijo. Ker v Ljubljani nismo dosegli sporazuma, smo se obrnili že ponovno do vodstva UJU v Beogradu, odkoder pa ne dobimo odgovora; bržkone po Vaši zaslugi, gospod Jelenc! Vkljub temu pa ostanemo pri zahtevi, da postani UJU le stanovska organizacija, v kar nam morajo brez vsakega dvoma jamčiti pravila, ki bi jih bilo treba spremeniti le še v par točkah. Vse to je Vam, gospod ravnatelj, znano in vendar greste pa nas črnite pred Beogradom — kot državi nevaren element! Očitajte nam v svoji veliki svobodomiselnosti, da smo privesek klerikalne stranke, ki je baje protidržavna. Mi protidržavne klerikalne stranke ne poznamo. Če mislite SLS, tedaj

Vam povemo, da nas veže s to stranko le krščansko svetovno naziranje in težnje, da ostani šola krščanska. Vedeli bi lahko tudi, da je bila »Slomškova zveza« prej ustanovljena kakor SLS.

In kakor hočete Vi, ki iz svojih vrst ne izključujete niti učiteljev-komunistov, do-seči in uresničiti antikrščanski značaj šole potom Vam sorodne JDS, tako boste v 20. stoletju hote ali ne hote morali tudi nam pustiti toliko svobode, da bomo po svojem prepričanju in svoji vesti delovali v uresničenje v pravih načrtanega programa. Če pa si še kaka druga stranka osvoji ta naš program, in če še Vi pristanete nanj, tedaj bomo šli tudi z Vami in z vsako tako stranko. Persekucij, ki nam jih obljubljate, se ne bojimo prav nič! Žal nam je le, ker ne moremo priti do miru. Nasilje, ki ga mislite izvajati nad nami — bo rodilo zopet one čase, ki ste jih Vi in Vaši somišljeniki že tolikrat ožigosali. Nam pa prihajajo od pomembnih strani izjave: Vztrajajte! Za vsako krivico — boste zadobili zadoščenje. Tedaj, gospod ravnatelj, volite! Voli pa naj tudi učiteljstvo, ki Vam sledi, če še nima dovolj žalostnih izkušenj (»Slovenec«, 2. julija 1921.)

† **Simon Punčuh**. Dne 11. julija je umrl v Marmontovi ulici v Ljubljani tov. Simon Punčuh, nadučitelj v pokoju. Pokojnik je bil zaslužen organizator ter je izpopolnil našo učiteljsko organizacijo s posebnim »Društvom upokojenega učiteljstva«. Casten mu spomin!

Slomškova zveza priredi v dneh 3., 4. in 5. avgusta socialni tečaj na Brezja h. Tečaj je zamišljen tako, da bodo vsako dopoldne predavanja, popoldne pa poučni izleti. Člani in članice, ki se nameravajo udeležiti tečaja, naj se prijavijo nadučitelju Štruklju na Viču, da ve ukreniti vse potrebno radi stanovanj in hrane.

Članicam Slomškove zveze. — V drugi polovici meseca avgusta so duhovne vaje za učiteljice v gostoljubnem uršulinskem samostanu v Ljubljani. Natančen čas se objavi v »Slovencu«. — Tovarišice, mislite že sedaj na ta koristni, a tudi prijetni oddih v samostanski tihoti! Ljublančanka.

Listnica. Pri poročilu o sestavi odbora »Slomškove zveze« se je pripetilo, da naš marljivi sotrudnik, g. Adolf Sadar, vodja dež. vzgojevališča v Ljubljani, pomotoma ni bil vpisan med odborniki. To bodi s tem popravljeno. — Poverjenstvo za kmetijstvo v Ljubljani nam je poslalo sprejemne pogoje v kmetijski tečaj za učitelje in v gospodinjski tečaj za učiteljice, in sicer s 13. junijem, ter smo to prejeli 16. junija. Tehotic nismo mogli priobčiti, ker je bil list že natisnjen.

Iz mestnega šolskega sveta. O redni seji, ki jo je imel mestni šolski svet v petek, dne 27. maja 1921, prejeli smo sledeče obvestilo.

Predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Zapisnikar oglašuje bistvene kurencije izza zadnje dobe in pove, kako da so bile rešene, kar se vzame na znanje. Zapisnik zadnje redne seje z dne 22. aprila 1921 se odobri brez ugovora. Nadučitelj-begunec Josip Brezigar se prideli V. mestni deški ljudski šoli. Začasni katehet na barjanski šoli je postal trnovski kaplan Anton Hostnik. Marija Zupančič-Uršičeva, bivša učiteljica v št. Vidu nad Vipavo, se prideli v začasno službovanje III. mestni deški ljudski šoli, namestnik stalnega suplenta, Matija Trobej, pa I. mestni deški meščanski šoli. Več prošenj za daljše dopuste je višjemu šolskemu svetu po nasvetu mestnega fizikata priporočilno predložiti v ugodno rešitev. Za suplentko na mestni pomožni šoli se sprejme izprašana strokovna učiteljica Angela Vodčtova. Za razpisana, na novo kreirana učna mesta učiteljev srbohrvaščine se predloži višjemu šolskemu svetu terno-predlog. Mesta učiteljic srbohrvaščine naj se vnovič razpišejo, ker se ni prijavilo zadostno število formalno usposobljenih prosilk in ker so bile prošnje nedostatne. Na znanje se vzemo poročila o nadzorovanju šišenske ljudske šole, II. mestne dekliške meščanske šole, notranje zasebne dekliške meščanske trirazrednice v uršulinskem samostanu, vnanje zasebne dekliške petrazredne ljudske in trirazredne meščanske šole z nastavnim razredom v uršulinskem samostanu, zasebne deške petrazredne ljudske šole v Marijanišču in I. mestne deške ljudske šestrazrednice — vse za šolsko leto 1920/1 in vse z dostavkom, da jih je predložiti višjemu šolskemu svetu v odobrenje. Na znanje se vzame poročilo o usposobljenostnih izpiti ljubljanskega učiteljstva v letošnjem pomladnem roku. Usposobljenostne izpite so napravili:

a) za meščanske šole: Angela Krakarjeva iz II. skupine, Ivan Kunc iz II. skupine, Janko Lenarčič iz II. skupine (z odliko) Pavel Medič iz III. skupine (z odliko), Marija Novakova iz III. skupine, Rudolf Pečjak iz I. skupine, Helena Potočnikova iz I. skupine, Antonija Štamcarjeva iz III. skupine in Mara Vidičeva iz I. skupine.

b) za občje ljudske šole: Antonija Bahovčeva, Terezija Kunčeva, Pavlina Perkova, Vera Petričeva, Rudolfna Rasteigerjeva in Ivica Rupnikova (z odliko).

c) špecialni (dodatni) izpiti iz slovenščine je napravila strokovna učiteljica Stefanija Grudnova.

Končno se sklepa glede pridelitve izprašanih nadzorovateljic dnevnih zavetišč osnovnim šolam in je v tem pogledu višjemu šolskemu svetu na njegovo zahtevo poročati.

Slabi šolski uspehi. »Slovenski Narod« (z dne 2. julija) piše: Letošnje šolsko leto je končano, pa kakor je bil napredek na ljudskih in srednjih šolah in obeh učiteljskih ljubljanskih v I. semestru slab, so tudi uspehi II. semestra nepovoljni. Po nekaterih razredih gimnazij in realke je padla tretjina dijakov, dočim so se dijakinje in kandidatke še dokaj dobro držale. V nekaterih familijah so po 2 in 3 otroci prinesli slaba izpričevala domov! O mladini ljudskih šol niti ne govorimo. Vprašati pa se moramo: Kaj bo iz izpridene srednješolske mladine? Koliko skrbi in denarja je šlo tu v nič! Kako drago je sedaj šolanje mladine z dežele v mestu, vedo najbolje roditelji! Kje je vzrok temu slabemu napredku? Preveč svobode pri mladini, premalo resnosti, nad vse premalo pa tudi tistega strogega nadzorstva, brez katerega se ne sme pustiti učeča se mladina!

Ljudske šole v Trstu in okolici je obiskovalo v preteklem šolskem letu 678 slovenskih otrok, in sicer jih je bilo na osemrazrednici pri Sv. Jakobu 1423, v Škednju na šestrazrednici 1047, na Katarini 420, pri Sv. Ivanu 767, v Rojanu 843, v Barkovljah 463, v Bazovici 183, v Gropadi 132, v Trebčah 172, na Opčinah 490, na Proseku 495, v Sv. Križu 353. To je glede na skrajno neugodne razmere povoljno število. Ali koliko naših otrok je v italijanskih šolah?!

Državno moško učiteljsiše v Ljubljani je imelo koncem šolskega leta 1920/21 170 gojencev. Od teh je bilo 17 odlično sposobnih, 106 sposobnih, ponavljalni izpiti

se je dovolil 29 gojencem (177 %); nesposobnih je bilo 15 (9 %), neizprašani 3. — **Državno žensko učiteljsiše** je imelo 183 gojenk; odlično sposobnih 61, sposobnih 101, nesposobni 2 (1 %), ponavljalni izpit je dovoljen 13 gojenkam (7 %), neizprašanih je bilo 6 gojenk.

VABILO.

Vsled spodbude raznih združnikov, osobito združnih revizorjev, sem se odločil, da izdam svojo, pred 15. leti izišlo in popolnoma razpečano knjigo »Slovenski posojilničar« v drugem ozir, tretjem natisu, ker je bilo po njej, edini te vrste v Jugoslaviji, veliko povpraševanje. Pod novim naslovom

»Jugoslovanski posojilničar in zadrugar«

bode obsegala za slovenske posojilnice in druge jugoslovanske zadruge obilo poduka v slovenščini, nekoliko tudi v srbohrvaščini. Govorila bo o novih davkih (invalidnina, pristojbinski namestek in dr.), o novem kolkovanju, o novih obligatoričnih zadruгах in prinesla mnogo novih časuprimernih migljajev za združno poslovanje.

Knjiga bo stala 50 K (broširana), ozir. 60 K. (vezana).

Da mi bo mogoče določiti visokost naklade, vabim cenjene zadruge, da se naroče na knjigo in pošljejo naročnino po priloženi položnici.

Ivan Lapajne,

šolski ravnatelj v p. in predsednik Okrajne posojilnice v Krškem (Slovenija).

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

V kamniškem šolskem okraju se razpisujejo v stalno namestitev:

1. Nadučiteljska služba na dvorazrednici v Čemšeniku.
2. Mesto za učitelja na deški šestrazrednici v Kamniku.
3. Mesto za učitelja na petrazrednici v Komendi.
4. Mesto za učitelja na šestrazrednici v Mengšu.
5. Mesto za učitelja na šestrazrednici v Moravčah.
6. Po eno voditeljsko mesto na enorazrednicah na Selih in Ribčah.
7. Po eno mesto za učiteljico na trirazrednici na Brdu in na dvorazrednici v Šmartnem.

Za učni mesti in v Kamniku in v Mengšu imajo prednost oni prosilci, ki so dovršili risarski tečaj za obrtnonadaljevalne šole.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po službeni poti pri okrajnem šolskem svetu v Kamniku do vštetelega dne 31. julija 1921. (Uradni list št. 80.)

Okrajni šolski svet v Kamniku.

»Slovenski Učitelj« izhaja sredi vsakega meseca. Uredništvo (F. Lužar) je v Ljubljani, Glinška ulica 5/I. Upravništvo (Jul. Slapšak) je v Mostah pri Ljubljani. Naročnina znaša 50 K, društvena članarina je 70 K. Vsak društveni član mora biti naročnik lista. Članke in dopise sprejema uredništvo; reklamacije in naročnino pa upravništvo.

Last »Slomškove zveze«. — Oblastem odgovoren I. Labernik, učitelj na Rakovniku.

Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.